

ועבדו לעולם. עיקר שרש עולם הונח לדעתו על כל דבר שהוא במעמד العلي' והגבאות ממטה למללה, ועיקר יסודו שתי אוטיות על, שהוראותיו דבר העומד למללה, כמו הגבר הקומ על (ש"ב כ"ג), ומזה העcin בן מי זה העולם (ש"א י"ז), שוב לימי עולם (איוב ל"ג), ותכל העלה (שםות ב'), ונראה כן מעמד הנערומים שאז האדם במעמד העליה, לעלות ולהתפשט בשטח גופניות מיום אל יום. וכן הבריאה בכללה הנמצאת בפועל לעינינו דרך כל נקרת עולם (וועלט), עד תאות גבעות עולם, ומתחת גרועות עולם, את העולם נתן בלבם, וגם מזה מעין العلي' כי כל הנבראים שבזה העולם יעתקו תמיד ממדרגת קטנותם אל מדרגה יותר ממנה, כי הד' יסודות פשוטות צורתן העצמית ולבשות צורות הדומים, הדומם פשוט צורתו ויתעלא ולובש צורות הצומחת, והצומח שתכלית מציאותו להיותו מזמן כל חיה הנה הוא פשוט צורתה הקטנה הצומחת ויתעלא אל מדרגה יותר עליונה וחשובה להיות חלק ואבר מן החיה, והבע"ח בהיותו מאל לאדם פשוט צורתו הפחותה ומתעללה להתלבש בצורת הבשר והדם שבאדם, ובאדם לובש צורת הזרע בעת אשר שלט האדם באדם להולד וונעשה אדם. הנה נראה בעלי שתכלית כל הבראים אינה להיות עומדים בענינים שהיו בו בעת מציאותם, אבל תמיד יתבטלו מציאותם הפחותה במדרגה ויתעלו אל מדרגה יותר עליונה וחשובה, וכך נקרת הבראה בכללה עולם ע"ש العلي' והתעלות המכון בו מאית הבורא ית' לא לרדת מטה אף לא להאר במעמדם (הפרק ברואי מעלה שנקראים עומדים כמ"ש ונתיי לך מהלכים בין העומדים), (דומה להה במכדרשב'') (פוקדי רנ"ח ב') האי עולם אקר', עולם סליק, דסליק עולם תאה לבני עולם אלה) והונח שם עולם על הנצחים (עויגקייט), מעתה ועד עולם, כי הוא ההתעלות האמיתית והחשיבות שאין לעלה ממנה אל מי שזכה אליו', וזה הונח על שנת היובל עולם, כי בשנת היובל יתעלה ויתרומם כל פחות המדרגה אל מעלה הראשונה, העבד שוה לו לאדון, השפה לגברתו, הנושא לאשר נשא בו. ככל שווים במדרגה אחיה על מלשון עלי' והסתלקות, כמו לפי העלות העמך ותרוגמו הסתלקות, וכן מטרף בני עלי', כי מאז הבוקר נעה העם (ש"ב ב'), העלו מסביב למשכן קרח, כלום לשון סלוק והרחקה

והנה משה רבינו הגיע למצרים רק שנה לפני שיצאו, ואעפ"כ לאחר זמן קצר כזה יהושע ה' תלמידו המובייק, והנה ביליקוט (שםואל א' פרק י"ט) כתוב על דוד דאותה הלילה שברוח דוד מלפני שאל למד משמויאל הנביא מה שאינו תלמיד ותיק לומד במאה שנה, ועל מהר"ח ויטאל מסופר שלמד אצל האר"י שנה וח' חדש לפניו פטירתו, ומה שיש לנו זה מהאר"י ממה שלמדו בזמן קצר זה. ומזהר"ח מоловז'יו ה' בא מיידי זמו לחגר"א ושאל חשלות שחטאסו אצלנו ונחשב לתלמידו המובייק, ובודאי וכ"ש שהי' שיין זה אצל משה רבינו.

פסוק י"ג. ויקם משה ויושע משרותו. פרשי' לא ידעת מה טיבו של יהושע כאן ואומר אני שה' תלמיד מלאה לרוב וכו' ויושע נתה שם אהלו ונתעכבר שם כל ה' יום. והנה יהושע יכול לחזור למחנה ולסוף מ' יום ה' חזר וממתין בסמוך להר לירידת משה ולמה המתין שם כל הארבעים יום, וכנראה סיבבו ממשמים שלא יהיה במחנה כשחטאו בחטא העגל לפי שה' עתיד להנהייג את ישראל.

בחוג גדויל-תלמידיו של הנרי"י סאלאנטער ז"ל, רוחות חיתה המליצה, כי יומ-הסתלקתו של הנרי"ס חל הוא לעולם, בפרשנות משפטיים. שכן עיקר חידשו של ר' ישראלי היה בטקצוע של בין אדם לחברו. בודאי, שמליצה זו אינה אלא בגדר שיחנה נאה. אבל מכל מקום, רואים אנו מזה, עד כמה היה חידשו של ר' ישראלי מודרחה בעיניהם, עם הטקצוע של בין אדם לחברו. השגורה המצוייה תופסת בוז, עניין של חיזוק במקום הרפין. עיין שאמרו: "בקעה מצא, ונדרה". בודאי שהוא נכון. אבל אין תפיסת זו, ממצאת את עצמה חפהלך. דלפי תפיסת זו, הרי יש כאן לפניו ההצעה המשתייכת לכל התורה כולה. ובאמת, מרגע שוא שיש כאן קביעות של יהם מסויים לטקצוע זה של בו אדם לחברו.

כשנני לוחות העדות נזכרים בתורתו, הרי תיבת לוחות באח כשהיא חסרה, באפון שرك מצד המסורת יש כאן לשון רבים של לוחות שניים. אבל מצד המקרא, אוין כאן כי אם "לוחת" לשון היה. ופרקשו הכתמים, דברו לומר, שתלווחות היו שווים. ועודין אנו מגששים באפליה, מפני שאין לנו יודעים, שוין זה של לוחות מה הוא בא למדנו, כי אמנים אורנו של שוויון זה במפעדים שהוא גנוו. מאורע מעמד הר סיני, הוא הוא נס המאורע של כניסה בברית. ומשמעותו כריזות-הברית במעמד הר סיני, מפורש הוא בתורה: "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות, וחצי הדם וрок על המזבח". ואחר כך הוא אומר: "ויקח משה את הדם, וירוק על העם, ויאמר הנה דם הברית, אשר ברית השם עטפם, על כל הדברים האלה". ככלות, חצי לגבות, וחצי לאומה. החלקה זו לחזאיין, היא הקובעת את חותם הברית, וכל זה נכלל הוא במעמד הר סיני.

קביעות-חולות זו של כריזות-ברית, שארעה בשעת מעמד הר סיני, מזכרת חיה להיו טבעה גם בדרכו-תורה שנאמרו באוטו מעמד. ומתעדת היא אכן שאלה. מעשה של כריזות-ברית בעצם הדיבורים והדברות, כיצד הוא נקבע?

ותנה מתחקרים הם הדיבורים לחזאיין: המש דברות בין אדם למקום, וחותם דברות בין אדם לחברו. חצי לגבות, וחצי לאומה, פלגא עלי, ופלגא עלי, חלוקת חצי-חצאי היה מעשה של כריזות-ברית וכורחה היה לנו הבחירה עם אבינו הראשון, שנם שם נאמר "ויבתרו אותו בתוך". ועל שם "ביתור-תוך" זה, קרויה היה הברית, ברית בין חברתיים. כללות התורה מקיפה היה את ה"בין" אדם למקום" ואת "הבן אדם לחבריו". ובישרת הדברות נעשת מעשה של ביטור בתוך. חמיש דברות בין אדם למקום, וחותם דברות בין אדם לחברו. ובודאי, שנם גופם של הלוחות מוכrho הוא להיו עולות בד בבד, עם התוכן של הלוחות. מילא, גם מתחלחות ציריך הוא לעמוד בסוד של כריזות-ברית. מפני כן, שוויון הלוחות מוכrho הוא. חמיש דברות של בין אדם למקום בלווח אחד, וחותם דברות של בין אדם לחברו בלווח שני. חלוקת חזאיין של כריזות ברית בנוף הלחוחות. בהתאם להחלוקה-חצאיין של כריזות-ברית בנוף של הדברות.

ונכונים אנו עכשו, לקבוע בנפש את האור הנדרל הזה: כי המצוות של בין אדם למקום, והמצוות של בין אדם לחברו, אינם סתם חלקיים או שני מקצועות בלבדותה של תורה; אלא שעומדת המצוות של בין אדם לחברו על משקל אחד עם המצוות של בין אדם למקום, הרי היה עבודה נשגבה לעצמה, עבודה של כריזות-ברית לרגלי הר סיני.

קריאתו של ר' ישראלי, היה היא שהוילדה את הספר "חפץ חיים" ואת הספר "אחתת חסד". בודאי שהוא אמר, אבל לעמקו של דבר עליינו לדעת, שאין עטם הופעת הספרים פסנת והישג בחת. אלא שנקדות-הפסגה בוז היה, ספר, "משנה ברורה", וספר "חפץ חיים", שניהם יצאו מקהלות אחד ומלב אחד. הלא זו היה העבודה המקודשת של השוואת שני הלחוחות, לשם התאחדות כריזות הברית, הננתנה באוזן-הברית.